

ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุ
ของส่วนราชการไทยที่ตั้งอยู่ในต่างประเทศ ตามกฎหมาย
ว่าด้วยการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ
Legal Problems Regarding Procurement and
Supplies Administration of Thai Government Agencies
Located Abroad According to The Law on
Public Procurement and Supplies Administration

ณัฐนันท์ เซ่งอัน, สุธี อยู่สถาพร

Ussachi Survijit, Suthee Usathaporn

คณะนิติศาสตร์ปริทัศน์ พนมยงค์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต,

คณะนิติศาสตร์ปริทัศน์ พนมยงค์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

Pridi Banomyong Faculty of Law, Dhurakij Pundit University

E-mail: 625154030002@dpu.ac.th,

Pridi Banomyong Faculty of Law, Dhurakij Pundit University

E-mail: suthee3711@gmail.com

รับบทความ (Received): 6 พ.ค. 2567

ปรับแก้ไข (Revised): 8 ก.ค. 2567

ตอบรับบทความ (Accepted): 11 ก.ค. 2567

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้ได้ศึกษาถึงปัญหาทางกฎหมายกรณีการจัดซื้อจัดจ้างพัสดุของส่วนราชการไทยที่ตั้งอยู่ในต่างประเทศ ตามพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560 โดยมุ่งเน้นศึกษาปัญหาและวิเคราะห์ปัญหากรณี

การจัดซื้อจัดจ้างพัสดุของส่วนราชการไทยที่ตั้งอยู่ในต่างประเทศ ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการจัดซื้อจัดจ้างพัสดุภาครัฐ พร้อมทั้งเสนอแนวทางแก้ไขปัญหตามพระราชบัญญัติฉบับนี้เพื่อให้สอดคล้องกับหลักการในการจัดซื้อจัดจ้างที่จะต้องเกิดความคุ้มค่า โปร่งใส มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล และตรวจสอบได้ ตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย

จากการศึกษาพบว่า พระราชบัญญัติฉบับนี้มีปัญหาเกี่ยวกับกรณีการจัดซื้อจัดจ้างพัสดุของส่วนราชการไทยที่ตั้งอยู่ในต่างประเทศ ได้แก่ ปัญหาเกี่ยวกับการกำหนดราคากลางของส่วนราชการไทยที่อยู่ในต่างประเทศ ปัญหาเกี่ยวกับการตรวจสอบและการป้องกันการทุจริตในการจัดซื้อจัดจ้างของส่วนราชการไทยที่อยู่ในต่างประเทศ ปัญหาเรื่องความยืดหยุ่นในการบังคับใช้พระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560 กับส่วนราชการไทยที่อยู่ในต่างประเทศ ซึ่งส่งผลให้การจัดซื้อจัดจ้างพัสดุของส่วนราชการไทยที่ตั้งอยู่ในต่างประเทศไม่คุ้มค่า ไม่โปร่งใส ไม่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล และไม่สามารถตรวจสอบได้

ดังนั้น ผู้เขียนจึงเสนอให้แก้ไขพระราชบัญญัติฉบับนี้ โดยให้กรมบัญชีกลางจัดทำฐานข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับราคากลางของทุกประเทศทั่วโลก เพื่อให้หน่วยงานของรัฐที่มีส่วนราชการในต่างประเทศสืบค้นในการใช้อ้างอิงแหล่งที่มาของราคากลาง รวมทั้งเห็นควรให้แก้ไขบทบัญญัติเกี่ยวกับการให้อำนาจหน่วยงานของรัฐสามารถออกระเบียบเกี่ยวกับการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุขึ้นใช้เองได้ โดยผู้เขียนเห็นควรให้กระทรวงการคลังควรออกระเบียบกลางเกี่ยวกับการจัดซื้อจัดจ้างของส่วนราชการไทยที่อยู่ในต่างประเทศ เพื่อให้ส่วนราชการในต่างประเทศถือปฏิบัติไปในแนวทางเดียวกัน

คำสำคัญ: จัดซื้อจัดจ้าง, มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล, ตรวจสอบได้

Abstract

This academic article studies the legal issues associated with the procurement and supply processes of Thai government agencies in foreign countries, governed by the Public Procurement and Supply

Administration Act, B.E. 2560 (2017). It focuses on studying and analyzing issues related to the procurement and supply of Thai government agencies in foreign countries and studying concepts and theories related to the procurement of government supply. Additionally, it suggests a solution that follows this act and aligns with the principles of procurement, which are value for money, transparency, efficiency, effectiveness, and accountability, in compliance with the spirit of the law.

According to the research, this act has issues regarding the procurement and supply of Thai government agencies in foreign countries. These issues include the focal price of Thai government agencies in foreign countries, the detection and prevention of corruption, and the flexibility in enforcing the Public Procurement and Supply Administration Act, B.E. 2560 (2017) with Thai government agencies in foreign countries that results in a lack of value for money, transparency, efficiency, effectiveness, and accountability for Thai government agencies in foreign countries.

Therefore, the author suggests revising this act by having the Comptroller-General's Department create a database of focal prices of countries worldwide to assist Thai government agencies in foreign countries in searching as a reference for a resource of focal prices. Additionally, the author proposes amending provisions to authorize government agencies to issue regulations regarding procurement and supply management by themselves. The author also views it as proper for the Ministry of Finance to issue centralized regulations governing the procurement and supply of Thai government agencies in foreign countries to ensure adherence to consistent guidelines.

Keywords: Procurement, Efficiency and Effectiveness, Accountability

บทนำ

หน่วยงานของรัฐมีภาระหน้าที่หลักในการจัดทำบริการสาธารณะ เพื่อตอบสนองความต้องการร่วมกันของประชาชนหรือเพื่อประโยชน์สาธารณะ เช่น การให้บริการสาธารณสุข การคมนาคมขนส่ง รวมถึงการจัดให้มีสิ่งสาธารณูปโภคต่าง ๆ เป็นต้น ซึ่งสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ มีความจำเป็นต้องใช้เครื่องมือ วัสดุอุปกรณ์ สถานที่ และทรัพยากรอื่น ๆ รวมไปถึงการจ้างบุคคลเพื่อช่วยในการดำเนินงานบางประเภท หรือที่เรียกว่า “พัสดุ” ซึ่งหน่วยงานของรัฐไม่สามารถจัดทำขึ้นเองได้ จึงมีความจำเป็นต้องใช้เงินงบประมาณในการจัดซื้อจัดจ้าง ตามงบประมาณที่รัฐสภาจัดสรรให้ เพื่อให้ได้มีสิ่งต่าง ๆ ในการจัดทำบริการสาธารณะ การจัดซื้อจัดจ้างของภาครัฐ ซึ่งมีลักษณะเป็นการจัดหาสินค้าและบริการ เพื่อสนองความต้องการของประชาชนส่วนรวม ซึ่งเป็นวิธีการหนึ่งเพื่อให้การดำเนินการจัดทำบริการสาธารณะของภาครัฐบรรลุผลสำเร็จ ดังนั้น การจัดซื้อจัดจ้างของหน่วยงานรัฐต้องเกิดความคุ้มค่า โปร่งใส เสมอภาค มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล และตรวจสอบได้ เพื่อให้การใช้เงินงบประมาณแผ่นดินเกิดประโยชน์ต่อประเทศชาติสูงสุด

จากการศึกษาพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560 พบว่า ส่วนราชการของไทยที่มีสำนักงานอยู่ในต่างประเทศ เช่น สำนักงานส่งเสริมการค้าในต่างประเทศ, สำนักงานแรงงานในต่างประเทศ เป็นต้น ยังพบปัญหาเกี่ยวกับการจัดซื้อจัดจ้าง ซึ่งเป็นปัญหาเกี่ยวกับการกำหนดราคากลางตาม มาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว เนื่องจากในการจัดทำฐานข้อมูลราคาอ้างอิงของพัสดุที่ได้มาจากฐานข้อมูลราคาอ้างอิงของพัสดุที่กรมบัญชีกลางจัดทำ กรมบัญชีกลางมิได้มีฐานข้อมูลราคากลางของพัสดุของต่างประเทศไว้ มีเพียงฐานข้อมูลพัสดุในประเทศไทยเท่านั้น ส่งผลให้ส่วนราชการของไทยที่มีสำนักงานในต่างประเทศ มิสามารถอ้างอิงราคากลาง จากฐานข้อมูลราคาอ้างอิงของพัสดุที่กรมบัญชีกลางจัดทำได้ ประการต่อมาเป็นปัญหาเกี่ยวกับการตรวจสอบและการป้องกันการทุจริตในการจัดซื้อจัดจ้างของส่วนราชการไทยที่อยู่ในต่างประเทศ เนื่องจาก ตามมาตรา 16 แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว ได้กำหนดให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการสังเกตการณ์ขั้นตอนหนึ่งขั้นตอนใดของการจัดซื้อจัดจ้างของหน่วยงานของรัฐ ซึ่งในการดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างของส่วนราชการไทยที่อยู่ในต่างประเทศ ยังไม่มีภาคประชาชนมีส่วนร่วมในการสังเกตการณ์ขั้นตอนหนึ่ง

ขั้นตอนใดของการจัดซื้อจัดจ้างเท่าที่ควร หรืออาจไม่มีเลย เนื่องจากในต่างประเทศที่หน่วยงานของรัฐหรือสำนักงานของหน่วยงานของรัฐตั้งอยู่แต่ละประเทศ มีกฎหมาย ธรรมเนียมปฏิบัติ หรือจารีตประเพณีแห่งท้องถิ่นของต่างประเทศแตกต่างกัน จึงไม่อาจขอความร่วมมือให้ประชาชนเข้ามาสังเกตการณ์การจัดซื้อจัดจ้างเท่าที่ควร อาจส่งผลให้เกิดช่องว่างในการทุจริตได้ ประการสุดท้าย เป็นปัญหาเรื่องความยืดหยุ่นในการบังคับใช้พระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560 กับส่วนราชการไทยที่อยู่ในต่างประเทศ เนื่องจากมาตรา 6 แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าวได้กำหนดให้การดำเนินงานของหน่วยงานของรัฐในต่างประเทศหรือส่วนงานของหน่วยงานของรัฐที่ตั้งอยู่ในต่างประเทศเกิดความยืดหยุ่นและมีความคล่องตัว หากหน่วยงานของรัฐนั้นประสงค์จะจัดให้มีระเบียบ ข้อบังคับ หรือข้อบัญญัติเกี่ยวกับการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุขึ้นใช้เองทั้งหมดหรือบางส่วน ก็ให้กระทำได้ โดยต้องดำเนินงานให้สอดคล้องกับหลักเกณฑ์การจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุตามแนวทางของพระราชบัญญัติ เว้นแต่ในต่างประเทศที่หน่วยงานของรัฐหรือส่วนงานของหน่วยงานของรัฐตั้งอยู่มีกฎหมาย ธรรมเนียมปฏิบัติ หรือจารีตประเพณีแห่งท้องถิ่นของต่างประเทศนั้นเป็นการเฉพาะหรือกำหนดไว้เป็นอย่างอื่น ซึ่งในปัจจุบันหน่วยงานต่าง ๆ ของรัฐ ที่มีส่วนราชการในต่างประเทศ ได้ออกระเบียบเกี่ยวกับการจัดซื้อจัดจ้างพัสดุภาครัฐในต่างเทศใช้ ซึ่งระเบียบที่หน่วยงานออกเองโดยอาศัยอำนาจตามมาตรา 6 แห่งพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560 หน่วยงานต่าง ๆ อาจออกระเบียบที่ต่างกันออกไปโดยที่ไม่เป็นในแนวทางเดียวกัน ทั้งนี้เมื่อหน่วยงานตราระเบียบขึ้นใช้เอง อาจมีข้อบกพร่องหรือช่องว่างทางกฎหมายในการจัดซื้อจัดจ้างได้ หรืออาจไม่ครอบคลุมหรือตกหล่นในบางเรื่อง อาจส่งผลให้การจัดซื้อจัดจ้างไม่เกิดประสิทธิภาพและเกิดความคุ้มค่าสูงสุดตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย

แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการจัดซื้อจัดจ้างของหน่วยงานของรัฐ

1. หลักนิติรัฐ

หลักนิติรัฐเป็นหลักที่เกิดขึ้นในประเทศเยอรมัน เป็นข้อความคิดว่าด้วยการปกครองโดยกฎหมาย รัฐจึงต้องดำเนินการปกครองภายใต้บทบัญญัติแห่งกฎหมาย

และเมืองครที่มีความเป็นอิสระคอยตรวจสอบความชอบด้วยกฎหมายของการกระทำของรัฐสำหรับนักคิดที่ได้นำคำว่า “นิติรัฐ” มาอธิบายถึงความหมายอย่างชัดเจนคนแรกคือ นักคิดชาวเยอรมันชื่อ Robert Von Mohl (ค.ศ.1799–1875) โดยอธิบายว่า “นิติรัฐ” หมายถึง รัฐแห่งความมีเหตุผลอันเป็นรูปแบบที่ปกครองตามเจตจำนงโดยรวมที่มีเหตุผล และมีวัตถุประสงค์เพื่อสิ่งที่ดีที่สุดสำหรับสังคมเป็นการทั่วไป จากการให้ความหมายดังกล่าวอาจสรุปได้ว่า นิติรัฐก็คือ รัฐที่ปกครองตามหลักแห่งเหตุผล เพื่อให้การอาศัยอยู่ร่วมกันของมนุษย์เป็นไปด้วยความสงบสุข ดังนั้น ในการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐต้องอาศัยหลักแนวคิดหลักนิติรัฐ กล่าวคือ ในความสัมพันธ์ระหว่างรัฐกับประชาชน การเคารพกฎหมายที่รัฐตราขึ้นเป็นการจำกัดอำนาจของรัฐเอง แต่เป็นการจำกัดอำนาจรัฐที่จำเป็นเพื่อความอยู่รอดของรัฐ โดยสรุปอำนาจอธิปไตยของรัฐนั้นถูกจำกัดโดยข้อจำกัดตามกฎหมายเกณฑ์แห่งกฎหมายที่รัฐตราขึ้น ดังนั้น รัฐต้องเคารพสิทธิหน้าที่ที่กฎหมายกำหนดให้เอกชน และเมื่อใดก็ตามที่รัฐจะทำการกระทบกระเทือนต่อสิทธิหน้าที่ของประชาชน รัฐต้องอาศัยกฎหมายให้กระทำการได้

2. หลักธรรมาภิบาล

หลักธรรมาภิบาลเป็นเรื่องที่จำเป็นและสำคัญสำหรับการทำงานของเจ้าหน้าที่ทุกระดับชั้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในภาวะที่มีการตรวจสอบอย่างเข้มแข็งในระบบการบริหารราชการหรือแม้แต่ในระบบธุรกิจเอกชนธรรมาภิบาล เป็นหลักการที่นำมาใช้บริหารงานในปัจจุบันอย่างแพร่หลาย เพราะช่วยสร้างสรรค์และส่งเสริมองค์กรให้มีศักยภาพและประสิทธิภาพ เช่น เมื่อข้าราชการหรือพนักงานทำงานอย่างซื่อสัตย์สุจริต และขยันหมั่นเพียร จะทำให้ผลงานของหน่วยราชการมีประสิทธิภาพหรือผลประกอบการขององค์กรธุรกิจนั้นเติบโตขยายตัว ขณะเดียวกันก็ทำให้บุคคลภายนอกและผู้ที่เกี่ยวข้องศรัทธาและเชื่อมั่นในองค์กรนั้น อันจะทำให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่องต่อไป เช่น องค์กรที่โปร่งใส ย่อมได้รับความไว้วางใจในการบริหารราชการหรือร่วมทำธุรกิจรัฐบาลที่โปร่งใสตรวจสอบได้ ย่อมสร้างความเชื่อมั่นให้แก่นักลงทุนและประชาชน ตลอดจนส่งผลดีต่อเสถียรภาพของรัฐบาลและความเจริญก้าวหน้าของประเทศ ในระดับนานาชาติองค์การเพื่อการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ หรือ UNDP (United Nations Development Programme) เป็นองค์กรที่มีบทบาทสำคัญในการ

ส่งเสริมและเรียกร้องให้ประเทศต่าง ๆ โดยเฉพาะในกลุ่มประเทศที่ด้อยพัฒนาให้มี
ธรรมาภิบาล โดยธรรมาภิบาลในทัศนะของ UNDP จะเกี่ยวข้องกับเรื่องของการมี
ปฏิสัมพันธ์ที่ถูกต้องและสมดุลกันระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม
เพื่อก่อให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืนและมีคนเป็นศูนย์กลาง UNDP ได้ให้ความหมายของ
ธรรมาภิบาลไว้ว่า คือ “การมีส่วนร่วม ความโปร่งใส และความรับผิดชอบ” นอกจากนี้
รัฐหรือหน่วยงานปกครองยังต้องกระทำกรอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล
เพื่อให้มั่นใจได้ว่าการดำเนินการในโครงการต่าง ๆ ของรัฐ ไม่ว่าจะเป็น ด้านการเมือง
สังคม เศรษฐกิจ ตั้งอยู่บนพื้นฐานความต้องการของคนส่วนใหญ่ ดังนั้น หลักแนวคิด
เกี่ยวกับหลักธรรมาภิบาลและการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี ถือเป็นสิ่งที่สำคัญอย่างยิ่ง
ในการดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ กล่าวคือ ในการจัดซื้อจัดจ้างนั้นต้องอาศัย
หลักธรรมาภิบาล เพื่อให้การดำเนินงานของรัฐมีประสิทธิภาพและประชาชนไว้วางใจใน
การทำงานของรัฐ

3. หลักความเสมอภาค

หลักความเสมอภาค เป็นหลักรัฐธรรมนูญที่รับรองสิทธิของบุคคลที่จะเรียกให้
องค์กรต่าง ๆ ของรัฐปฏิบัติต่อตนเท่าเทียมกันกับที่ปฏิบัติต่อผู้อื่น (Right to Equal
Treatment) หลักรัฐธรรมนูญหลักนี้มีบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญของรัฐเสรีประชาธิปไตย
แทบทุกรัฐ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 รัฐธรรมนูญแห่ง
ราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ได้บัญญัติรับรองหลักความเสมอภาคไว้ในมาตรา
30 วรรคหนึ่งและวรรคสอง และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560
ได้บัญญัติรับรองหลักกฎหมายรัฐธรรมนูญดังกล่าวไว้ใน มาตรา 27 วรรคหนึ่งและวรรค
สอง มีความอย่างเดียวกันว่า “บุคคลย่อมเสมอภาค ในกฎหมายและได้รับความคุ้มครอง
ตามกฎหมายเท่าเทียมกัน” และ “ชายและหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกัน” ตามหลักกฎหมาย
รัฐธรรมนูญหลักนี้ องค์กรต่าง ๆ ของรัฐ ต้องปฏิบัติต่อบุคคลที่เหมือนกัน
ในสาระสำคัญอย่างเดียวกัน และปฏิบัติต่อบุคคลที่แตกต่างกันในสาระสำคัญต่าง
กันออกไปตามลักษณะเฉพาะของแต่ละคน การปฏิบัติต่อบุคคลที่เหมือนกันใน
สาระสำคัญแตกต่างกันก็ดี การปฏิบัติต่อบุคคลที่แตกต่างกันในสาระสำคัญอย่าง
เดียวกันก็ดี เป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคล และย่อมเป็นการกระทำที่

ขัดต่อหลักความเสมอภาคทั้งสิ้น ดังนั้น ในกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ หน่วยงานของรัฐต้องใช้หลักความเสมอภาคเข้ามาพิจารณาเพื่อให้เกิดความเสมอภาคแก่เอกชน คู่สัญญาในการเข้าร่วมประมูลงานของรัฐในทุก ๆ ขั้นตอนเป็นไปอย่างเสมอภาคและเป็นธรรมตามรัฐธรรมนูญ

4. แนวคิดการควบคุมตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ

หลักการปกครองในระบอบประชาธิปไตยที่ยึดหลักการว่าประชาชนทุกคนมีความเท่าเทียมกันและมีความเสมอภาคกัน ดังนั้น บุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่จะเป็นผู้ใช้อำนาจในการปกครองนั้น จะต้องเป็นไปตามกฎหมายหรือตามเจตนารมณ์และความต้องการของประชาชน นอกจากนี้ฝ่ายปกครองจะต้องใช้อำนาจที่มาจากประชาชนนั้น เพื่อปกป้องและคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ รวมทั้งประโยชน์ส่วนรวมของประชาชนถ้าฝ่ายปกครองใช้อำนาจในการปกครองตามกฎหมาย องค์กรประกอบประการสำคัญประการหนึ่งของกฎหมายมหาชน คือ จะต้องมืองค์กรและกระบวนการในการตรวจสอบและควบคุมการใช้อำนาจของฝ่ายปกครองด้วย ซึ่งกระบวนการตรวจสอบและการควบคุมการใช้อำนาจในการบริหารและปกครองประเทศและการบริการสาธารณะตามหลักของกฎหมายมหาชน มีหลักการสำคัญ 2 ประการ คือ 1) การควบคุมและตรวจสอบการใช้อำนาจโดยองค์กรภายใน และ 2) การควบคุมและตรวจสอบการใช้อำนาจโดยองค์กรภายนอก ดังนั้น ในกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐต้องใช้หลักแนวคิดการควบคุมตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ เพื่อเข้ามาควบคุม ตรวจสอบ และป้องกันการทุจริตโดยเจ้าหน้าที่รัฐ หลักดังกล่าวจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งในกระบวนการจัดซื้อจัดจ้าง เพื่อให้เกิดความโปร่งใสและเป็นธรรมทุกขั้นตอน

กฎหมายเกี่ยวกับการจัดซื้อจัดจ้างของหน่วยงานของรัฐของต่างประเทศ

1. ประเทศที่ใช้ระบบกฎหมายลายลักษณ์อักษร (Civil Law System)

1.1 กฎหมายจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐของสหพันธ์สาธารณรัฐประชาธิปไตยเนปาล รัฐบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ ค.ศ. 2007 (พ.ศ. 2550) (Public Procurement Act, 2007) ถือเป็นกฎหมายหลักในปัจจุบัน ที่หน่วยงานรัฐของสหพันธ์

สาธารณรัฐประชาธิปไตยเนปาลถือปฏิบัติในปัจจุบัน เพื่อให้ ขั้นตอน กระบวนการ และการตัดสินใจเกี่ยวกับการจัดซื้อจัดจ้างสาธารณะที่เปิดกว้าง โปร่งใส มีวัตถุประสงค์และเชื่อถือได้มากขึ้น ได้รับผลตอบแทนสูงสุดจากการใช้จ่ายภาครัฐ อย่างประหยัดและมีเหตุผล โดยส่งเสริมการแข่งขัน ความเป็นธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต กระบวนการจัดซื้อจัดจ้างสาธารณะ และหลักธรรมาภิบาล โดยเพิ่มขีดความสามารถ ในการจัดการการจัดซื้อจัดจ้างของหน่วยงานของรัฐในการจัดหาหรือดำเนินการจัดหา งานก่อสร้างและจัดหาสินค้า บริการให้คำปรึกษาและบริการอื่น ๆ โดยหน่วยงาน ดังกล่าว และรับประกันโอกาสที่เท่าเทียมกันสำหรับผู้ผลิต ผู้ขาย ผู้จัดหา การก่อสร้าง ผู้ประกอบการหรือผู้ให้บริการเข้าร่วมกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ โดยไม่เลือก ปฏิบัติ

1.2 กฎหมายจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐของสาธารณรัฐเกาหลี ในอดีต สาธารณรัฐเกาหลีได้ก่อตั้งหน่วยงานในการจัดซื้อจัดจ้างสาธารณะขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2492 ในฐานะสำนักงานชั่วคราวสำหรับจัดหาพัสดุจากต่างประเทศ โดยปัจจุบันมีบทบาทใน ฐานะหน่วยงานจัดซื้อจัดจ้างกลาง มีหน้าที่รับผิดชอบหลายประการที่เกี่ยวข้องกับการ จัดซื้อและการจัดหาทรัพยากรที่จำเป็นสำหรับสาธารณะ โดยในปัจจุบันสาธารณรัฐ เกาหลี รัฐบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างของรัฐ ค.ศ. 2020 (พ.ศ. 2563) (Government Procurement ACT 2020) ถือเป็นกฎหมายหลักที่สาธารณรัฐเกาหลีบังคับใช้ใน ปัจจุบัน เกี่ยวกับการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ โดยกฎหมายจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐของ สาธารณรัฐเกาหลี มีวัตถุประสงค์ของในการกำหนดขอบเขตที่มีความจำเป็นต้องทำ ในเรื่องการบริหารและการจัดการการบริการการจัดซื้อจัดจ้างของรัฐ ซึ่งถือเป็นการ กระทำที่มีการตรวจสอบอย่างยุติธรรมและมีประสิทธิภาพตามพระราชบัญญัติว่าด้วย สัญญา ซึ่งรัฐเป็นคู่สัญญา (รัฐบัญญัติของข้อสัญญาของรัฐ) ได้มีการกำหนดกฎขึ้นมา ภายใต้อำนาจที่กระทำตามกฎหมายในฐานะเศรษฐกิจของเอกชน ภายใต้ระบบนั้น โดย กฎหมายพิเศษซึ่งอ้างถึงข้อสัญญาของรัฐที่ถูกใช้ให้เป็นความสำคัญลำดับแรก รวมถึง การงดเว้นการจัดซื้อจัดจ้างอีกด้วย โดยอาศัยอำนาจตามรัฐบัญญัติของข้อสัญญาของรัฐ สุดท้ายนี้ ตามประมวลกฎหมายแบบลายลักษณ์อักษรนั้นมีความเชื่อมโยงกับข้อสัญญา เช่น หลักเสรีภาพในการทำสัญญา หลักสุจริตและกฎหมายว่าด้วยการละเมิดที่มี

ความสำคัญไม่เพียงแต่เป็นหลักในเรื่องกฎหมายพิเศษหรือรัฐบัญญัติของข้อสัญญาของรัฐเท่านั้น

การจัดทำจัดซื้อจัดจ้างภายใต้กฎหมายของแต่ละรัฐนั้น มีความสำคัญต่อการบริหารจัดการงบประมาณในการจัดสรรสิ่งอำนวยความสะดวก โดยเน้นการเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดซื้อ เพื่อให้เกิดประสิทธิผลที่ดียิ่งขึ้นในการพัฒนาประเทศ เป็นการกำหนดขอบเขตการบริการจัดการงบประมาณของรัฐ เพื่อให้การดำเนินการนั้นเป็นไปอย่างยุติธรรมและเกิดประสิทธิภาพ

ทั้งนี้ กฎหมายสาธารณรัฐเกาหลี ได้มีบทบัญญัติเกี่ยวกับการจ่ายรางวัลให้กับผู้แจ้งเรื่องเกี่ยวกับการพบเห็นการทุจริต ไว้ใน มาตรา 23 (การจ่ายรางวัล) โดยกำหนดหลักเกณฑ์ ให้ผู้มีอำนาจในการจัดซื้อจัดจ้างจ่ายเงินรางวัลให้กับผู้ซึ่งรายงานหรือแจ้งในเรื่องการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบของเจ้าหน้าที่ของรัฐ

2. ประเทศที่ใช้ระบบกฎหมายจารีตประเพณี (Common Law System)

กฎหมายจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐของราชอาณาจักรสกอตแลนด์ ซึ่งราชอาณาจักรสกอตแลนด์ เป็นส่วนหนึ่งของสหราชอาณาจักรซึ่งประกอบไปด้วยประเทศอังกฤษ เวลส์ ไอร์แลนด์เหนือ และสกอตแลนด์ ซึ่งรัฐบาลของอังกฤษและเวลส์ ได้ถือปฏิบัติตามของ EU Public Sector Directives และ EU Utilities Directives ร่วมกัน ส่วนรัฐบาลสกอตแลนด์และไอร์แลนด์เหนือ ได้แยกตัวไปกำหนดหลักเกณฑ์ตามกฎหมายของสหภาพยุโรปต่างหากเนื่องจากมีโครงสร้างทางกฎหมายที่แตกต่างกัน ในอดีตกฎหมายที่เกี่ยวกับการบริหารราชการแผ่นดินของราชอาณาจักรสกอตแลนด์หลายฉบับได้กำหนดให้หัวหน้าส่วนราชการ หัวหน้าหน่วยงานของรัฐ ประธานคณะกรรมการบริการองค์กรของรัฐ หรือผู้ดำรงตำแหน่งสูงสุดในทางบริการที่มีชื่อเรียกอย่างอื่น เป็นผู้ที่มีอำนาจสูงสุดในการวางแผนกำหนดนโยบายด้านการจัดซื้อจัดจ้างและการใช้เงินงบประมาณที่ได้รับจัดสรรจากรัฐสภา ผู้มีอำนาจดังกล่าวมีหน้าที่กำหนดแผนการปฏิบัติงานสำหรับการจัดซื้อจัดจ้างในแต่ละรอบปี และดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างตามแผนงานที่วางไว้ เพื่อให้การจัดซื้อจัดจ้างบรรลุตามวัตถุประสงค์ นอกจากนี้ ยังมีหน้าที่ในการพัฒนาบุคลากร ของหน่วยงานให้มีความเชี่ยวชาญในด้านการจัดซื้อจัดจ้างและการทำสัญญาอันเกี่ยวกับบริการสาธารณะ ภายหลังจากเมื่อรัฐบาลได้นำหลักเกณฑ์ใน EU

Public Sector Directives และ EU Utilities Directives มาปฏิรูปลักษณะในกฎหมายและระเบียบเกี่ยวกับการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐของที่มีอยู่เดิม จึงเกิดระเบียบที่บังคับใช้ในปัจจุบัน คือ ระเบียบว่าด้วยสัญญาของภาครัฐ ค.ศ. 2006 หรือ The Public Contracts (Scotland) Regulations 2006 โดยมีขอบเขตใช้บังคับกับหน่วยงานของรัฐทุกประเภท ได้แก่ กรมและหน่วยงานต่าง ๆ ของรัฐบาลกลาง องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงกลาโหม และหน่วยงานที่มีอำนาจในท้องถิ่น ที่จะต้องทำสัญญาซื้อเช่าหรือจ้างกับภาคเอกชน

กฎหมายเกี่ยวกับการจัดซื้อจัดจ้างของหน่วยงานของรัฐของประเทศไทย

พระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560 ถือเป็นกฎหมายหลักในปัจจุบัน ที่หน่วยงานของรัฐทุกแห่งตามพระบัญญัตินี้ต้องดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างภายใต้พระราชบัญญัตินี้ เพื่อให้ได้มาซึ่งพัสดุโดยวิธีการซื้อจ้าง เช่า แลกเปลี่ยน หรือโดยนิติกรรมอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง และระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560 ระเบียบดังกล่าวมีเหตุผลให้มีระเบียบนี้ขึ้นมาเพื่อกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐให้เหมาะสมสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560

ปัญหาเกี่ยวกับการบังคับใช้พระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560 ของส่วนราชการไทยที่อยู่ในต่างประเทศ

1. ปัญหาเกี่ยวกับการกำหนดราคากลางของส่วนราชการไทยที่อยู่ในต่างประเทศ

เนื่องจากพระราชบัญญัติจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560 ได้กำหนดบทบัญญัติในเรื่องราคากลาง ไว้ในมาตรา 4 ทั้งนี้ ในบทบัญญัติในเรื่องราคากลางนั้น ส่วนราชการของรัฐที่ตั้งอยู่ในต่างประเทศยังมีปัญหาในการหาที่มาของการกำหนดราคากลาง (ราคาอ้างอิง) ให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติดังกล่าวไม่ได้ เนื่องจาก

สภาพแวดล้อม ประเพณี วัฒนธรรม ศาสนา ในแต่ละประเทศนั้นแตกต่างกัน จึงไม่อาจสอดคล้องกับการกำหนดราคากลางของคณะกรรมการราคากลาง จึงทำให้การจัดซื้อจัดจ้างของส่วนราชการที่มีสำนักงานอยู่ต่างประเทศเกิดปัญหาและขาดประสิทธิภาพในการจัดซื้อจัดจ้าง อีกทั้งตาม มาตรา 47 แห่งพระราชบัญญัติจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560 ได้กำหนดให้กรมบัญชีกลางมีหน้าที่จัดทำฐานข้อมูลราคาอ้างอิงของพัสดุ เพื่อให้หน่วยงานของรัฐใช้เป็นข้อมูลประกอบการจัดซื้อจัดจ้างพัสดุนั้น และให้เผยแพร่ข้อมูลดังกล่าวในระบบเครือข่ายสารสนเทศของกรมบัญชีกลาง ในการกำหนดราคาอ้างอิงของพัสดุต้องคำนึงถึงราคาตลาดของพัสดุนั้น และการกำหนดราคาอ้างอิงของพัสดุอย่างเดียวกัน จะไม่ใช่ราคาเดียวกันทั่วประเทศก็ได้ และกรมบัญชีกลางต้องปรับปรุงฐานข้อมูลอย่างน้อยปีละสองครั้ง

ในการนี้ ผู้เขียนเห็นว่า ตามพระราชบัญญัติจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560 มาตรา 4 ซึ่งกำหนดหลักเกณฑ์ในการหาที่มาของราคากลางในการจัดซื้อจัดจ้าง โดยราคาที่ได้มาจากการคำนวณตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการราคากลางกำหนด ราคาที่ได้มาจากฐานข้อมูลราคาอ้างอิงของพัสดุที่กรมบัญชีกลางจัดทำ และราคามาตรฐานที่สำนังบประมาณหรือหน่วยงานกลางอื่นกำหนด

จากการศึกษา พบว่า ในการจัดทำฐานข้อมูลราคาอ้างอิงของพัสดุที่ได้มาจากการคำนวณตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการราคากลางกำหนด ฐานข้อมูลราคาอ้างอิงของพัสดุที่กรมบัญชีกลางจัดทำ และราคามาตรฐานที่สำนังบประมาณหรือหน่วยงานกลางอื่นกำหนด มิได้มีฐานข้อมูลราคากลางของพัสดุของต่างประเทศไว้ มีเพียงฐานข้อมูลพัสดุในประเทศไทยเท่านั้น ส่งผลให้ส่วนราชการของไทยที่มีสำนักงานในต่างประเทศ มิสามารถอ้างอิงราคากลางจากฐานข้อมูลราคาอ้างอิงข้างต้นได้ ในทางปฏิบัติปัจจุบันในการดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างของส่วนราชการไทยที่มีสำนักงานอยู่ในต่างประเทศ สามารถดำเนินการในการอ้างอิงเพื่อกำหนดราคากลางได้ 3 วิธี ดังนี้ (1) ราคาที่ได้มาจากการสืบราคาจากท้องตลาด (2) ราคาที่เคยซื้อหรือจ้างหลังสุดภายในระยะเวลา 2 ปีงบประมาณ และ (3) ราคาอื่นใดที่เป็นไปตามภาวะค่าครองชีพ หรือกฎหมาย ธรรมเนียมปฏิบัติ หรือจารีตประเพณีแห่งท้องถิ่นของแต่ละประเทศ

2. ปัญหาเกี่ยวกับการตรวจสอบและการป้องกันการทุจริตในการจัดซื้อจัดจ้างของส่วนราชการไทยที่อยู่ในต่างประเทศ

ในเรื่องการจัดซื้อจัดจ้างของส่วนราชการที่มีสำนักงานอยู่ต่างประเทศนั้น ยากในการตรวจสอบรูปแบบและขั้นตอนต่าง ๆ ในการจัดซื้อจัดจ้างว่าการตรวจสอบการจัดซื้อจัดจ้างของส่วนราชการในประเทศไทย เนื่องจากไม่มีประชาชนช่วยกันเป็นหูเป็นตา คอยตรวจสอบความผิดปกติในการจัดซื้อจัดจ้างของภาครัฐ และพระราชบัญญัติดังกล่าวมิได้มีบทบัญญัติที่ชัดเจนในการควบคุม ตรวจสอบ กรณีการจัดซื้อจัดจ้างของส่วนราชการไทยที่กระทำในต่างประเทศ อย่างมีประสิทธิภาพและเป็นรูปธรรม ซึ่งอาจส่งผลให้เกิดการทุจริตในการจัดซื้อจัดจ้าง ในขั้นตอนใดขั้นตอนหนึ่งหรือทั้งหมดได้ง่าย จึงอาจไม่สอดคล้องกับหลักความโปร่งใส ตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติดังกล่าวที่มีการส่งเสริมให้ภาคประชาชนมีส่วนร่วม ในการตรวจสอบการจัดซื้อจัดจ้างของภาครัฐ ซึ่งเป็นมาตรการหนึ่งเพื่อป้องกันปัญหาการทุจริตและประพฤติมิชอบในการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ เพื่อให้เป็นไปตามหลักธรรมาภิบาล

3. ปัญหาเรื่องความยืดหยุ่นในการบังคับใช้พระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้าง และการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560 กับส่วนราชการไทยที่อยู่ในต่างประเทศ

ด้วยพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว ได้มีบทบัญญัติตามมาตรา 6 โดยกำหนดให้การดำเนินการของหน่วยงานของรัฐในต่างประเทศหรือส่วนงานของหน่วยงานของรัฐที่ตั้งอยู่ในต่างประเทศ หรือหน่วยงานของรัฐอื่นตามที่กำหนดการในกฎกระทรวงเกิดความยืดหยุ่นและมีความคล่องตัวหากรัฐวิสาหกิจ มหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ หรือหน่วยงานของรัฐนั้นประสงค์จะจัดให้มีระเบียบข้อบังคับ หรือข้อบัญญัติเกี่ยวกับการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุขึ้นใช้เองทั้งหมดหรือบางส่วน ก็ให้กระทำได้ โดยต้องดำเนินการให้สอดคล้องกับหลักเกณฑ์การจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุตามแนวทางของพระราชบัญญัติ เว้นแต่ในต่างประเทศที่หน่วยงานของรัฐหรือส่วนงานของหน่วยงานของรัฐตั้งอยู่มีกฎหมาย ธรรมเนียมปฏิบัติ หรือจารีตประเพณีแห่งท้องถิ่นของต่างประเทศนั้นเป็นการเฉพาะหรือกำหนดไว้เป็นอย่างอื่น ซึ่งผู้เขียนเห็นว่า ในปัจจุบันหน่วยงานต่าง ๆ ของรัฐ ที่มีส่วนราชการในต่างประเทศ ได้ออกระเบียบเกี่ยวกับการจัดซื้อจัดจ้างพัสดุภาครัฐในต่างประเทศใช้เองในแต่ละหน่วยงาน ซึ่งระเบียบที่หน่วยงานออกเอง โดยอาศัยอำนาจตามมาตรา 6 แห่งพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้าง และการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560 หน่วยงานต่าง ๆ อาจออกระเบียบที่ต่างกันออกไปโดยที่ไม่เป็นในแนวทางเดียวกัน ทั้งนี้ เมื่อหน่วยงานตราระเบียบขึ้นใช้เองอาจมี

ข้อบกพร่องหรือช่องว่างทางกฎหมายในการจัดซื้อจัดจ้างได้ หรืออาจไม่ครอบคลุมหรือตกหล่นในบางเรื่อง หรือเมื่อหน่วยงานตราระเบียบขึ้นใช้เองอาจกระทบสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคล ตามมาตรา 26 แห่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ซึ่งอาจขัดต่อหลักนิติธรรม หรือเป็นการเพิ่มภาระหรือจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลเกินสมควรแก่เหตุ และกระทบต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของบุคคล ส่งผลให้การจัดซื้อจัดจ้างไม่เกิดประสิทธิภาพและเกิดความคุ้มค่าสูงสุดตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย

สรุป

การจัดซื้อจัดจ้างพัสดุของหน่วยงานรัฐ มีความสำคัญต่อการดำเนินกิจกรรมหรือการดำเนินงานของรัฐเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจาก “พัสดุ” เป็นสิ่งที่หน่วยงานของรัฐไม่สามารถจัดทำขึ้นเองได้ จึงมีความจำเป็นต้องใช้เงินงบประมาณในการจัดซื้อจัดจ้างเพื่อให้ได้มีสิ่งสิ่งต่าง ๆ ในการจัดทำบริการสาธารณะ ซึ่งเป็นที่มาในการใช้งบประมาณแผ่นดินในการจัดซื้อจัดจ้าง หากส่วนราชการใดสามารถบริหารพัสดุและมีการจัดซื้อจัดจ้างอย่างมีประสิทธิภาพ จะช่วยให้ส่วนราชการนั้น ใช้งบประมาณแผ่นดินที่มาจากภาษีอากรของประชาชนอย่างคุ้มค่า ซึ่งในปัจจุบันพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560 มีเจตนารมณ์เพื่อให้การดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ มีกรอบการปฏิบัติงานที่เป็นมาตรฐานเดียวกันโดยการกำหนดเกณฑ์มาตรฐานกลาง เพื่อให้หน่วยงานของรัฐทุกแห่งนำไปใช้เป็นหลักปฏิบัติ โดยมุ่งเน้นการเปิดเผยข้อมูลต่อสาธารณชนให้มากที่สุด เพื่อให้เกิดความโปร่งใสและเปิดโอกาสให้มีการแข่งขันอย่างเป็นธรรม มีการส่งเสริมให้ภาคประชาชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐซึ่งเป็นมาตรการหนึ่ง เพื่อป้องกันปัญหาการทุจริตและประพฤติมิชอบในการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ ทั้งนี้ ในการจัดซื้อจัดจ้างของหน่วยงานของรัฐที่มีสำนักงานในต่างประเทศ เมื่อดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างตามพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560 ยังพบปัญหาหลายประการ ส่งผลให้การจัดซื้อจัดจ้างของรัฐยังไม่เกิดความคุ้มค่า ไม่โปร่งใส ไม่เสมอภาค ไม่มีส่วนร่วมจากภาคเอกชนมาตรวจสอบ ไม่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ไม่เป็นไปตามหลักธรรมาภิบาล และขัดต่อเจตนารมณ์ของกฎหมาย

ดังกล่าว จึงขอเสนอแนะให้มีการปรับปรุงแก้ไขพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560 และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. ปัญหาเกี่ยวกับการกำหนดราคากลางของส่วนราชการไทยที่อยู่ในต่างประเทศ

เห็นควรให้กรมบัญชีกลาง คณะกรรมการราคากลาง สำนักงานประมาณจัดทำฐานข้อมูล สถิติ ที่เกี่ยวข้องกับราคากลางของทุกประเทศทั่วโลก โดยมีการปรับปรุงฐานข้อมูลให้เป็นปัจจุบันทุก 2 ปีงบประมาณ เพื่อให้หน่วยงานของรัฐที่มีส่วนราชการในต่างประเทศสืบค้นในการใช้อ้างอิงแหล่งที่มาของราคากลาง เพื่อให้การสืบหาที่มาราคากลางของหน่วยงานของรัฐที่มีส่วนราชการในต่างประเทศเป็นไปในแนวทางแนวกั้น และคุ้มค่าต่อการใช้งบประมาณแผ่นดินให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

2. ปัญหาเกี่ยวกับการตรวจสอบและการป้องกันการทุจริตในการจัดซื้อจัดจ้างของส่วนราชการไทยที่อยู่ในต่างประเทศ

2.1 ให้มีการจัดตั้งคณะกรรมการกลางเพื่อตรวจสอบและเสนอแนะ ซึ่งให้มีอำนาจหน้าที่กำกับดูแลในเฉพาะภารกิจการจัดซื้อจัดจ้างของส่วนราชการไทยในต่างประเทศทั่วโลก โดยคณะกรรมการดังกล่าว มีอำนาจและหน้าที่ในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต กรณีการจัดซื้อจัดจ้างของส่วนราชการไทยที่อยู่ในต่างประเทศ รวมถึงการให้คำแนะนำกรณีการจัดซื้อจัดจ้างของส่วนราชการไทยที่อยู่ในต่างประเทศ ซึ่งจะทำการจัดซื้อจัดจ้างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล รวมทั้งเพื่อให้เป็นไปตามหลักธรรมาภิบาล

2.2 ขอความร่วมมือสถานทูตไทยในต่างประเทศ ธนรงค์และประชาสัมพันธ์ให้คนไทยในต่างประเทศหรือผู้ประกอบการไทยในต่างประเทศเข้ามามีส่วนร่วม ในการสังเกตการณ์ขั้นตอนหนึ่งขั้นตอนใดของการจัดซื้อจัดจ้างของหน่วยงานของรัฐ ซึ่งจะสอดคล้องตามเจตนารมณ์ของกฎหมายในมาตรา 16 แห่งพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560

2.3 เพิ่มบทบัญญัติเกี่ยวกับการตรวจสอบและการป้องกันการทุจริตในการจัดซื้อจัดจ้าง โดยเห็นควรให้มีบทบัญญัติเกี่ยวกับการจ่ายเงินรางวัลให้กับผู้ซึ่ง

รายงานหรือแจ้งในเรื่องการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบของเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือยื่นหลักฐานที่สนับสนุน โดยใช้งบประมาณที่จัดสรรในเรื่องการจัดซื้อจัดจ้าง โดยผู้ใดที่ได้รับรายงานจะต้องเก็บรักษาข้อมูลส่วนบุคคลของผู้รายงาน เพื่อเป็นการกระตุ้นให้ภาคประชาชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการจัดซื้อจัดจ้างมากยิ่งขึ้น ซึ่งจะสอดคล้องกับกฎหมาย Government Procurement ACT 2020 ของสาธารณรัฐเกาหลี

3. ปัญหาเรื่องความยืดหยุ่นในการบังคับใช้พระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560 กับส่วนราชการไทยที่อยู่ในต่างประเทศ

3.1 แกไขบทบัญญัติในพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560 มาตรา 6 โดยเห็นควรให้ยกเลิก บทบัญญัติมาตรา 6 วรรคสอง วรรคสาม และวรรคสี่ ที่กำหนดให้ หน่วยงานของรัฐสามารถออกระเบียบ ข้อบังคับ หรือข้อบัญญัติเกี่ยวกับการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุขึ้นใช้เองได้

3.2 กระทรวงการคลัง ควรออกระเบียบกลางเกี่ยวกับการจัดซื้อจัดจ้างของส่วนราชการไทยที่อยู่ในต่างประเทศ เพื่อให้ส่วนราชการในต่างประเทศถือปฏิบัติ และควรจัดทำคู่มือเกี่ยวกับการจัดซื้อจัดจ้างของส่วนราชการไทยที่อยู่ในต่างประเทศ โดยมีตัวอย่างแบบฟอร์ม ขั้นตอนการจัดซื้อจัดจ้างในแต่ละขั้นตอนอยู่ในคู่มือ เพื่อให้หน่วยงานที่มีส่วนราชการไทย ที่อยู่ในต่างประเทศถือปฏิบัติไปในแนวทางเดียวกัน ทั้งนี้ เพื่อให้การบังคับใช้กฎหมายมีเอกภาพต่อไป และส่งผลให้การจัดซื้อจัดจ้างเกิดประสิทธิภาพสูงสุด

หากมีการปรับปรุงแก้ไขพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560 ตามข้อเสนอแนะดังกล่าวข้างต้น จะส่งผลให้การจัดซื้อจัดจ้างของหน่วยงานของรัฐที่มีส่วนราชการอยู่ในต่างประเทศ เกิดความคุ้มค่า โปร่งใส เสมอภาค มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ตรวจสอบได้ และสอดคล้องกับหลักนิติรัฐ นิติธรรมยิ่งขึ้น ส่งผลให้บรรลุตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย อันจะสร้างความเชื่อมั่นให้กับประชาชน โดยเป็นที่ยอมรับโดยทั่วไป และก่อให้เกิดผลดีกับการใช้งบประมาณแผ่นดินให้เกิดประโยชน์ต่อประเทศชาติสูงสุด

องค์ความรู้ใหม่และการนำไปใช้

1. องค์ความรู้ใหม่ในบทความ

องค์ความรู้ใหม่ที่ได้รับจากบทความปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการจัดซื้อจัดจ้าง และการบริหารพัสดุของส่วนราชการไทยที่ตั้งอยู่ในต่างประเทศนั้น จะเห็นได้ว่าการจัดซื้อจัดจ้างพัสดุของส่วนราชการไทยที่ตั้งอยู่ในต่างประเทศตามกฎหมายว่าด้วยการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ ยังพบปัญหาอยู่มากมายหลายประการ ได้แก่ ปัญหาการอ้างอิงแหล่งที่มาของราคากลาง ปัญหาการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ปัญหาในการที่หน่วยงานต่าง ๆ มีอำนาจในการออกระเบียบเกี่ยวกับการจัดซื้อจัดจ้างขึ้นใช้เองได้ สิ่งต่างๆ เหล่านี้อาจส่งผลให้การจัดซื้อจัดจ้างของส่วนราชการไทยที่ตั้งอยู่ในต่างประเทศ ไม่คุ้มค่า ไม่โปร่งใส ไม่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล และไม่สามารถตรวจสอบได้ ประกอบกับบทความนี้ได้ นำกฎหมายเกี่ยวกับการจัดซื้อจัดจ้างของต่างประเทศในบางประเทศมาศึกษาด้วย ดังเช่น องค์ความรู้ใหม่ที่ได้รับจากการศึกษากฎหมายเกี่ยวกับการจัดซื้อจัดจ้างของสาธารณรัฐเกาหลี ซึ่งได้มีบทบัญญัติเกี่ยวกับการจ่ายรางวัลให้กับผู้แจ้งเรื่องเกี่ยวกับการพบเห็นการทุจริตในการจัดซื้อจัดจ้าง ไว้ในกฎหมาย Government Procurement ACT 2020 มาตรา 23 (การจ่ายรางวัล) โดยกำหนดหลักเกณฑ์ ให้ผู้มีอำนาจในการจัดซื้อจัดจ้าง จ่ายเงินรางวัลให้กับผู้ซึ่งรายงานหรือแจ้งในเรื่องการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบของเจ้าหน้าที่ของรัฐ

2. การนำความรู้จากบทความไปใช้ประโยชน์

บทความนี้ได้ศึกษาถึงองค์ความรู้ใหม่ที่ได้รับจากบทความปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุของส่วนราชการไทยที่ตั้งอยู่ในต่างประเทศ จนมีข้อเสนอแนะต่างๆ จากบทสรุปข้างต้น เกี่ยวกับข้อบกพร่องของการจัดซื้อจัดจ้างของหน่วยงานของรัฐที่มีสำนักงานในต่างประเทศ ตามพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560 ซึ่งอาจยังปัญหาบางประการที่อาจส่งผลให้การจัดซื้อจัดจ้างของรัฐยังไม่เกิดความคุ้มค่า ไม่มีส่วนร่วมจากภาคเอกชนมาตรวจสอบ ไม่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล และไม่เป็นไปตามเจตนารมณ์ของกฎหมายดังกล่าว จนได้มีข้อเสนอแนะให้มีการปรับปรุงแก้ไขในบางมาตราของ

พระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560 โดยในบางปัญหาได้มีการนำกฎหมายเกี่ยวกับการจัดซื้อจัดจ้างของต่างประเทศในบางประเทศมาปรับใช้กับกฎหมายไทย ซึ่งข้อเสนอแนะต่าง ๆ เหล่านี้ หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องกับการกำกับดูแลกฎหมายการจัดซื้อจัดจ้างของรัฐ อาจนำข้อเสนอแนะดังกล่าวไปปรับปรุงแก้ไขและพัฒนากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดซื้อจัดจ้างของรัฐให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

กลุ่มยุทธศาสตร์การงบประมาณ. (2553). ธรรมชาติ: การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี.

วารสารการงบประมาณ, 19(7), 56-60.

กิจบดี ก้องเบญจกุล. (2553). *หลักกฎหมายมหาชน* (พิมพ์ครั้งที่ 7). สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

ไพบูลย์ ชูวัฒนกิจ. *ทฤษฎีและหลักพื้นฐานที่สำคัญของกฎหมายมหาชน*.

https://elcpg.ssru.ac.th/paiboon_ch/pluginfile.php/54/

วรเจตน์ ภาคีรัตน์. (2552). *หลักนิติรัฐและหลักนิติธรรม* (พิมพ์ครั้งที่ 1).

สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

วรพจน์ วิศรุตพิชญ์. (2562). *ข้อความคิดและหลักกฎหมายบางประการของกฎหมายปกครอง* (พิมพ์ครั้งที่ 3). สำนักพิมพ์วิญญูชน.

Joseph Rowntree Foundation. (2005). *The Independent Commission on Good Governance in Public Services*. <https://www.jrf.org.uk/good-governance-standard-for-public-services>

KLPL. (2020). *Government Procurement act 2020*. https://elaw.klri.re.kr/eng_service/lawView.do?hseq=54781&lang=ENG

Legislation. (2006). *The Public Contracts (Scotland) Regulations 2006*. <https://www.legislation.gov.uk/ssi/2006/1/contents>

- OECD iLibrary. (2016). *The Korean Public Procurement Service: Innovating for Effectiveness Central purchasing in Korea: The Public Procurement Service*. https://read.oecd-ilibrary.org/governance/the-korean-public-procurement-service/central-purchasing-in-korea-the-public-procurement-service_9789264249431-4-en#page1
- PPOM. (2007). *The Public Procurement Act 2007*. [https://ppmo.gov.np/image/data/files/acts_and_regulations/public procurement act 2063.pdf](https://ppmo.gov.np/image/data/files/acts_and_regulations/public_procurement_act_2063.pdf)